

Kedves Laci bácsi!

Őszintén sajnálom, hogy a bennem fölgyülemlett sok keserűség, amelyről még a Szelistyai asszonyok bemutatójának napján azt határoztam, hogy lenyelem, kis részében tegnap mégis csak fölbuggyant belőlem. Legelső sorban azért sajnálom, mert úgy érzem, hogy Neked okoztam vele fájdalmat és elég gorombán vágtam be régi barátságunk utját, pedig Rád, s mindarra, amit Tőled tanultam, csak hálával és szeretettel tudok ma is gondolni.

Hosszas magyarázkodásra nincs itt szükség: ami történt, megtörtént pro és contra. Bizonyára Margitnak is van számos szubjektív panasza ellenem s én is össze tudnék állítani egy elég hosszú panasz-listát - nem érdekes. Szeretnék tárgyilagos maradni, s azt mondom, hogy nem voltunk "szinkronban", ez a baj. Amíg engem izgatott a megírás, én nem kaptam megfelelő baráti segítséget, kellő időben és kellő formák közt, s így aztán kihültem, mire őt kezdte izgatni a dolog. Más szóval az operett műfajának ezt a commedia dell'ar-

te jellegét - úgy látszik - nem tudom megemészteni. Ugy értettem, hogy tőlem darabot kértek, nem canavacciót, azt is akartam írni, azt is irtam. Lényegében véve az fájt nekem, hogy canavaccio-ként kezelték, olyan anyagnak, amihez mindenki hozzátehet, amiből mindenki elvehet. Eszem ágában sincs kétségbe vonni rendező és színészek beleavatkozási jogát bizonyos foggig. Például Latabárt nyilvánvalóan megihlette a figura és többé, teljesebbé tette. Jól tette. S mondhatnék számos más példát. De hogy az írónak még vétőjoga se legyen az ellen, ami - részben - mégis csak az ő neve alatt fog futni, ez nekem nem rokonszenves. Örömmel értesültem például, hogy Révai tanácsára Mátyás leszállt az asztalról. De ha igazgató, rendező hajlandó lett volna odafigyelni arra, amit mondtam, vagy irtam, föl se ment volna az asztalra. És ilyen példát is tudnék fölhozni még néhányat.

Föltétlenül hiba volt az is, hogy a társ-szerzői viszonyt írói, erkölcsi és anyagi szempontból nem tisztáztuk pontosan előre, s ettől aztán Semsei, majd utóbb Innocent szerepe, jogköre valami gumiszerű dolognak kezdett föltűnni előttem, amit

tetszés szerint lehet nyújtani.

Ej, de mégis csak belecsuszom a panaszkodásba, pedig nem akarok. Nem akartam én annyit sem elmondani, amennyit elmondottam, s épp azért kerültem Margitot a bemutató óta /talán most harmadszor láttam, s eddig szerencsére olyan környezetben, ahol nem lehetett ilyesmiről beszélni/. Kerültem, mert sem szóban, sem érzésben, sem magatartásban nem szeretek hazudni, s ez lehetett az oka, hogy ha Háy megkérdezte tőlem, hogy "milyen a Szelistyei?" /megjegyzem, hogy erre az esetre nem emlékszem/, olyasmit felelhettem, hogy "nekem bizony nem tetszik". Ennek a véleményemnek nem csináltam reklámot, de ha nem lehetett kitérni a feleletadás elől, akkor elmondtam.

Hogy most a nyilvánosság előtt is elmondtam? Mondom, sajnálom. De őszintén szólva úgy láttam Margit magatartásából, majd utóbb Apáti és Semsei szavaiból, hogy nagyobb jelentőséget tulajdonítanak neki, mint amennyit megér. Ha én még a bemutató előtt, a Konferencián szólalok föl, vagy akár később, a kritikák pergőtüzében, talán valóban ártottam volna. De most, ami-

kor a darab a százötvenedik előadáshoz közeledik,
tehát nyugodtan hivatkozhatik a sikerre - mit árt-
hat egy ilyen megjegyzés most? Rosszul esik, két-
ségtelenül, az ember szegényebb lesz egy illuzió-
val, és kész. Vagy elmulik, vagy sem. Nálam, sze-
rencsétlenségemre nagyon nehezen mulik el az, hogy
egy szép munka rám eső részét, amit száz százalé-
kosan tudtam volna megoldani, csak ötven százalék-
nyira sikerült. És egyáltalán nem kápráztat el
sem a széria- sem az anyagi siker. Művészileg ki-
elégítetlen maradtam.

Hát egészen vázlatosan ez volt a mélyén
az én keserű vagy goromba megjegyzéseimnek, amelye-
ket sem megtagadni sem visszavonni nem tudok. Saj-
nálom, hogy kicsusztak.

Régi barátsággal köszöntök

Budapest, 1952. március 19.

Venedek László